

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ REGGIO EMILIA

1. Istoricul alternativei

După al doilea război mondial un grup de părinți din regiunea italiană Reggio Emilia, cunoscută pentru implicare și inițiativele civice, s-a decis să acționeze pentru a schimba și a reconstrui sistemul educațional preșcolar profund afectat de evenimentele recente.

2. Specificul metodei

Abordarea a fost inițiată de pedagogul Loris Malaguzzi și se concentrează pe dezvoltarea armonioasă a copilului prin explorarea contextului înconjurător și interacțiunea firească cu alte persoane din jur. Construcția învățării este una progresivă, bazându-se pe interesele copilului, ghidat de educator și familie ca parteneri observatori și facilitatori ai dezvoltării.

Se pornește de la ideea că un copil este o ființă curioasă, dornică să descopere și să exploreze, cu potențial nemărginit și creativ, capabilă să vadă și să înțeleagă lumea în o sută de feluri, să contribuie semnificativ la propria sa dezvoltare. Aceasta este baza pe care se așază demersurile educative, educatorul și părintele conștientizând unicitatea fiecărui copil, fără a avea o percepție inițială predefinită asupra capacităților și potențialului limitate într-un fel sau altul; în felul acesta interacțiunea cu copilul este una firească și fără limite exprimate explicit sau subliminal în sensul incapacității acestuia de a realiza sau nu ceva.

Omul este o ființă socială și învățarea nu se poate întâmpla decât în contextul relațiilor cu ceilalți oameni și în mediul său natural, social și familial. Fiecare copil este purtătorul a o mulțime de experiențe, semnificații, valori, acțiuni, emoții, atitudini preluate din relațiile cu familia, adulți, copii și realitatea sa. Pe toate acestea le aduce cu sine în grădiniță sau școală. Și atunci învățarea se întâmplă și este eficientă în măsura în care în mediul educațional se ține seama de toată această încărcătură și se creează experiențe de învățare relevante pentru a înțelege și observa mai bine copilul.

O grădiniță trebuie să fie un loc de experimentare, în care copiii să fie liberi să se exprime în diverse forme și modalități, utilizând limbajul scris și oral, desenul și pictura, modelajul, muzica, euitmia, construcțiile, role-play-ul etc.

Rolul părintelui

Părintele, familia sunt primele modele ale copilului și sunt baza pe care copilul își clădește întreaga existență și se definește mai târziu ca adult. De aceea în abordarea Reggio Emilia se pleacă de la premisa că doar o comunitate activă a părinților poate oferi o experiență complexă de învățare prin relații pozitive cu școala și față de procesul de dezvoltare propriu-zis al copiilor. Exact ca în alte abordări pedagogice, alternativa exprimă hotărât nevoia de colaborare, de parteneriat educațional școală-familie. Părinții se oferă și participă ca voluntari la diferite activități, colaborează, realizează și contribuie cu materiale de utilizat în amenajarea spațiului și în învățare.

Rolul educatorului

Educatorul este partenerul în învățare al copilului, depărtându-se de rolul tradițional de conducător din școala pitagoreică. Este el însuși în centrul unei permanente învățări, alături de copiii pe care-i implică în proces: „Ca partener al copilului, profesorul este înăuntrul situației de învățare.” (Hewett, 2001). Educatorul este mai degrabă un facilitator și un fin observator, preocupându-se să înțeleagă copilul și fiind el însuși în proces de învățare și reflecție. Din acest motiv în alternativa Reggio Emilia, educatorul se concentrează pe documentare, pe proces și mai

puțin pe rezultate, creând comunitatea clasei și oferind ghidajul potrivit fiecărui copil. Aceasta nu înseamnă că nu există obiective, dimpotrivă, sunt foarte clar stabilite și urmărite prin intermediul activităților și acțiunilor integrate, a proiectelor comunității clasei.

Rolul spațiului

Spațiile sunt văzute ca fiind triggeri ai învățării autentice și urmează comunitatea clasei și specificul demersurilor educative. Sunt spații mari, dinamice, luminate natural, în schimbare, care păstrează dovezile proiective, materiale naturale fotografii și obiecte aduse de acasă de copiii din clasă, toate acestea dincolo de produsele activităților. De multe ori au oglinzi și împrumută prin obiectele aduse de copii siguranța și familiaritatea din mediul de acasă. Copiii au acces la spațiile închise și deschise, au posibilitatea să-și aleagă activitățile, să urmărească alte activități în care s-au implicat colegi, să analizeze rezultate și produse ale altor activități expuse în jur.

Louis Malaguzzi a adresat educatorilor din toată lumea celebrul îndemn ”*Invece il cento c’e*” („Cele 100 limbaje ale copiilor”) pentru a sensibiliza grădinițele și școlile în direcția păstrării și stimulării la copii și elevi a spiritului investigativ, creativității, spontaneității, empatiei, spiritului ludic, exprimării libere și renunțării la uniformizare, conformism, rigiditate.

Mai jos redăm poemul lui Malaguzzi, într-o traducere în limba română realizată de doamna Anca Țarcă:

*(și încă multe alte sute)
dar nouăzeci și nouă îi sunt furate.
Școala și cultura
separă capul de trunchi.
Îi spun copilului:
să gândească fără mâini
să facă fără cap
să asculte și să nu vorbească
să înțeleagă fără a se bucura
să iubească și să se minuneze
doar de Paște și de Crăciun.*

*Îi spun copilului:
să descopere o lume care deja există
și din cele o sută de limbaje
îi sunt furate nouăzeci și nouă.*

*Îi spun copilului:
că munca și joaca
realitatea și fantezia
cerul și pământul
rațiunea și visul
nu există împreună.*

*Și astfel îi spun copilului
că cele o sută nu există.*

*Dar copilul spune:
Nicum. Cele o sută sunt aici!*

Bibliografie:

- mobilitate individuală de formare continuă "Progressive Approaches To Education: Montessori, Waldorf, Reggio Emilia" în proiectul KA101-2019-1-RO01-KA101-062657 „Să înveți este distractiv!”, cofinanțat de Comisia Europeană prin ANPCDEFP,
- <http://ancatirca.blogspot.com/2013/07/educatia-timpurie-in-reggio-emilia.html>
- <https://www.edupedu.ro/abordarea-reggio-emilia-si-beneficiile-ei/>